

GRAMMEX press

M.A.Numminen

aikoi kielisosiologiksi

Humorgruppen Kaj

laulaa murteella

Heikki Sarmanto

säveltää sydämellä

Johanna
Kurkela
rakastaa laulamista

4
2016

hän

JOULUPUKKI Ei kerro ikäänsä. **Asuu** Korvatunturilla. **Ura** Jakaa lahjoja kiilleille lapsille ja aikuisille joka jouluna. **Puoliso** Joulumuori **Harrastus** matkailu.

Monilahjainen punanuttu

Joulupukilla oli erityisen mukavaa ZZ Topin konsertissa.

► **Nykyään kaikki tuntevat joulupukin, mutta kauanko näin on Suomessa ollut?** Esi-isäni, 500-luvulla elänyt Nikolaus tunnettiin pyhimyksenä Suomessa jo keskiajalla. Hän oli metsälintujen ja lasten suojeleja. Monissa maissa hänen päivänään kuudes joulukuuta alettiin jakaa lapsille lahjoja. Suomessa lahjoja jakava **Nikolaus** tuli tutuksi 1800-luvun alussa.

► **Suomessahan oli aikoinaan oma nuuttipukki-perinne, eikö vain?** Kyllä, nuuttipukki oli eräänlainen karnevaalihakmo. Nuoret pukivat ylleen tuohisen pukkinaamarin, olkitakin sekä hatun ja lähtivät loppiaisena kylille seikkailemaan.

► **Milloin joulupukki alkoi pukeutua punaiseen nuttuun?** Aika pitkään kuljin Suomessa lammasturkissa, joka onkin mukava pakkasilla, mutta sitten Coca-Cola sai minutkin vaihtamaan nuttua.

► **Mitä tapahtui?** No, Yhdysvalloissa eli ahvenanmaalaisen isän poika, lahjakas piirtäjä **Haddon Sundblom**. Coca-Cola pyysi häntä vuonna 1931 piirtämään mainokseensa joulupukin. Hän puki pukille tietty firman punavalkoiset värit ja lisäsi hiukan kilojakin, ikävä kyllä. Mikäpä siinä, onneksi logon värit eivät olleet lila ja kirkkaanvihreä!

► **Joululaulut ovat tärkeä osa perinnettämme. Onko niitä laulettu kauankin?** Se taisi olla vuonna 129, kun paavi määräsi jouluyönä kirkossa laulettavaksi *Gloria in excelsis Deo*. Jouluvirsi *Enkeli taivaan on Martti Lutherin* tekoa vuodelta 1535. Suomessa maallisiakin joululauluja alettiin tehdä

viime vuosisadan alusta. Nykyään lahjoitovuksissa on usein joululevyjä.

► **Mitä musiikkia joulupukin pajalla kuunnellaan?** No, viran puolesta saa kuulla joulumusiikkia aika lailla. Siksi meillä soitetaan kaikkea mahdollista: kansanmusiikkia, klassista, bluesia, jazzia, reggaeta, poppia, iskelmää... Nuoremmat tontut ovat innostuneet kovin rapista.

► **Mistä levystä et luovu?** **M.A.Nummisen** ja hänen ystäviensä *Joulupukin jubannusyo*. Ostin sen 1971 ja kuuntelen sitä yhä joka juhannus.

► **Käytkö usein konserteissa?** Se on joskus hankalaa kun naama on niin tuttu. Moni tulee selittämään lahjoitovaitaan, joskus hönössäkin, eikä sitä aina jaksaa. Mutta ZZ Topin konsertissa oli tosi kotoisa olo, sulauduin hyvin joukkoon.

► **Mikä on mieluisin joulumuistosi?** Voi, niitähän on monta. Mutta kyllä mieleeni on jäänyt erityisesti se kun **Elvis** tarjosi glögit kun vein lahjoja Gracelandiin.

► **Pidetäänkö Korvatunturilla mielessä tekijänoikeudet?** Taatusti! Konttiin joskus eksynyt piraattilevy ei mene perille asti. Ja lahjat tehdään aina laillisella lisenssillä.

► **Mitä joulupukki tekee kun joulun ohit?** Ensimmäinen istun ja huokaisen. Juon mukin kaakaota ja katson josko saisi

halpoja matkoja Kanarian saarille. Ehkä käyn tapaamassa Venäjällä serkkupoikaani **Pakkasukkoa**.

► **Onko joulupukki oikeasti olemassa vai satuolento?** En kehoita kysymään moista näin joulun alla. Sitä utelevat saavat harvoin lahjoja. ●



Haastattelu HEIKKI JOKINEN
Kuva VISIT FINLAND



M.A. Numminen 14



Kaj 18



Heikki Sarmanto 24

KANNESSA JOHANNA KURKELA
KUVA: VILLE JUURIKKALA

Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys Gramex ry:n asiakaslehti
Pieni Roobertinkatu 16 A, 00120 Helsinki / toimitus@gramex.fi
puh. (09) 4282 7488 / www.gramex.fi / Päätoimittaja Lauri Kaira
Toimitussihteeri Heikki Jokinen / Ulkoasu ja taitto Helena Kajander
Ilmestyy 4 kertaa vuodessa / 27. vuosikerta / Julkaisija Gramex ry
ISSN 0787-6564 / Painotyö Forssa Print / Painos 48 000 kpl
Osoitteenmuutokset gramex@gramex.fi
Vuoden 2006 alusta alkaen ilmestyneet Gramexpress-lehdet löytyvät verkkosivuilta www.gramex.fi

Pääkirjoitus

Päätoimittaja LAURI KAIRA



KUVA: MATTI MATIKAINEN

Joulua odotellessa

Selailin vanhojen joulunaluslehtiemme pääkirjoituksia. Olen usein kirjoittanut musiikin merkityksestä joulun viettäessä. Se on jollain tavalla itsestään selvä jouluteema musiikkilehdessä. Tutkimusten mukaan musiikilla on suuri merkitys perinnetapahtumissa. Mitä olisi aikuisen joulun ilmatuttuja ja nostalgisia joululauluja?

Kun olin nuori, pukinkontista tapasi löytyä vähintään yksi vinylilevy. Kerran se oli – toivomukseni mukaisesti – Creedence Clearwater Revivalin Cosmos Factory. Joskus taas sinfoniaorkesterille sovitettuja pop-kappaleita, jolla vanhempani pyrkivät sivistämään poikansa musiikkimakua ymmärtämään myös yli viiden soittajan yhtyeitä. Muutaman vuosikymmenen jälkeen voin todeta, että pienellä viiveellä se onnistuikin.

Joululahjalevyjen antaminen lienee jonkin verran vähentymässä, sitä mukaa kuin sukupolvet tottuvat digipalveluihin. Musiikin arvo säilyy silti. Löytyykö nykyisin pukinkontista Spotify Premium ja uudet kuulokkeet? Ehkä kännykkä tai tabletti, musiikkia niilläkin tutkimusten mukaan paljon kulutetaan.

Musiikkialalla tapahtuu paljon, mistä tekisi mieli kertoa lehdessämme. Kaikki ei mahdu mukaan mutta pyrimme jälleen keräämään mielenkiintoisen lukupaketin musiikin eri aloilta.

Mukana ovat suomenruotsalainen huumoriyhtye Kaj, ansioitunut naissoolista Johanna Kurkela ja kaksi musiikkialan vanhan liiton miestä, Heikki Sarmanto ja M.A. Numminen. Lisäksi kerrotaan muun muassa takavuosien musiikkivalokuvauksesta, musa-alaa koskevasta barometri-tutkimuksesta ja Musiikin edistämissäätiö MES:n soitinpankista.

Kolmas vanhan liiton mies esiintyy – joulun kunniaksi – viereisen sivun Hän-haastattelussa. Toivotan Sinulle, hyvä lukijamme, antoisia lukuhetkiä ja parasta joulun odotusta. ●

Mitä löytyy nykyisin pukinkontista?

Gramexin puhelinnumero vaihtui. Palvelemme nyt numerossa (09) 4282 7488.

otus

Anssi Kela talvikauden avajaisissa

Gramexin toimistotalon järjestöjen yhteiset talvikauden avajaiset kokosi satoja kutsuvieraita marraskuussa. Juhlissa esiintyi **Anssi Kela** ja nähtiin paljon musiikkialan väkeä sekä päättäjiä.

Toimittaneet Riikka Hiltunen, Heikki Jokinen ja Lauri Kaira



Mies ja kitara: Anssi Kela.



10

Juhlissa oli mukana väkeä muun muassa eduskunnasta, valtioneuvostosta, Gramexin lähijärjestöistä, mediasta ja eri taiteen aloilta.

1. Stefan Möller ja Anssi Kela.
2. Esa Saarinen, Pipsa Pallasvesa, Tuija Salovaara ja Leena Hietaniemi.
3. Illan isännät lavalla: Ahti Vänttinen, Antti Kotilainen, Jaana Pihkala ja Ilmo Laevuo.
4. Marjut Salokannel, Risto Rytty ja Tuula Hämäläinen.
5. Jenny Korkala, Tom Packalén ja Mika Niikko.
6. Päivi Saarimaa, Aira Aurela ja Nanna Bergman Anssi Kelan seurassa.
7. Anne Varis ja Stefan Kajanus.
8. Pertti Salolainen ja Jari Haapiainen.
9. Petri Kiiski, Veera Brink, Päivi Ryökäs, Ilona Saarela, Silja Sinnemäki, Tarja Henriksson, Ilmo Laevuo ja Marja Linna.
10. Anssi Kela lavalla.

KUVAT: MATTI MATIKAINEN

a

Susanna Mälkki Musical American vuoden kapellimestariksi

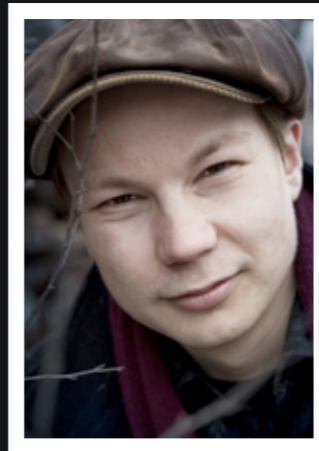
Kapellimestari **Susanna Mälkki** on saanut merkittävän tunnustuksen työstään Yhdysvalloissa. Arvostettu klassisen musiikin julkaisu Musical America valitsi hänet vuoden 2017 kapellimestariksi.

Mälkki on johtanut vuosien ajan useita amerikkalaisia orkestereita ja joulukuussa hän johtaa New Yorkin Metropolitan oopperassa **Kaija Saariahon** oopperan *Kaukainen rakkaus*.

Suomalaistekijöistä Musical America on palkinnut aiemmin vuoden kapellimestareina **Esa-Pekka Salosen** (2006) ja **Osmo Vänskän** (2005) sekä vuoden muusikkona **Karita Mattilan** (2006).



KUVA: SIMON FOWLER



KUVA: MARJJA HELANDER

Niillas Holmberg on vuoden saamelainen

City-Sámit -yhdistys on valinnut vuoden 2017 saamelaiseksi taiteilijaksi **Niillas Holmbergin**. Tunnustus jaettiin marraskuussa Etnosoi! -tapahtuman yhteydessä. 26-vuotias Holmberg on tullut tunnetuksi runoilijana, muusikkona, näyttelijänä sekä

saamelaisten oikeuksia edistävänä aktivistina.

Muusikkona hän toimii neljässä kansainvälistäkin huomiota saavuttaneessa kokoonpanossa: Niillas Holmberg & **Roope Mäenpää**, Niillas Holmberg Kvarteahtta, Nordic Namgar sekä YLVA.

Tänä vuonna toista kertaa jaetun tunnustuksen tarkoituksena on rohkaista saamelaisia vaalimaan kulttuuriaan ja kieltään ja siirtämään niitä tuleville polville, sekä edistää valtaväestön tietoisuutta saamelaisista. Ensimmäisen tunnustuksen sai vuonna 2015 saamen kielen lehtori **Outi Länsman**.



Niillas Holmberg Kvarteahtta: Roope Mäenpää, Niillas Holmberg, Teho Majamäki ja Linda Fredriksson.

KUVA: KEVIN FRANCOETT

Suomirockin keskittynyt radiokanava aloitti

Lokakuun lopussa aloitti toimintansa uusi valtakunnallinen radiokanava SuomiRock. Nimensä mukaisesti kanava soittaa suomalaista rockmusiikkia eri vuosikymmeniltä. Kanavan tavoitavuusalueella asuu noin 3,5 miljoonaa suomalaista.

Bauer Median uuden kanavan juontajina toimivat Radio Cityltä ja Iskelmältä tutut **Matti Mäki-Kokkila** ja **Janne Leipijärvi**. Kanavaa voi kuunnella verkossakin osoitteessa www.radiosuomirock.fi

Samuli Putron laulama Milloin jätkät tulee oli marraskuun lopulla SuomiRockin soitetuimpia kappaleita.

KUVA: JONNA ÖHRNBERG



aikaussoitto

Toimittaneet Riiikka Hiltunen, Heikki Jokinen ja Lauri Kärrä



Joulukuussa Jaakko Eino Kalevi esiintyy Tropicofestivaalilla Acapulcossa.

Jaakko Eino Kaleville iso kansainvälinen palkinto

Jaakko Eino Kalevi on yksi EBBA-palkituista artisteista. Euroopan unioni myöntää vuosittain European Border Breakers Award -palkintoja artisteille ja yhtyeille, jotka ovat onnistuneet murtautumaan Euroopan musiikkimarkkinoille oman kotimaansa ulkopuolella. Aiempien palkintojen saajien joukossa on kansainvälisesti tunnettuja nimiä, kuten **Adele**, **MØ** ja **Lykke Li**. Suomalaisartisteista on palkittu aiemmin French Films, Sunrise Avenue ja **Redrama**. Suomalaisraskalainen The Dø voitti palkinnon vuonna 2009.

KUVA: HARLEY WEIR

Suomalaisia Hollywood-trailereilla

Jim Jarmuschin uudessa *Paterson*-elokuvassa sekä sen trailerilla kuullaan Cold Diamond and Mink -nimisen suomalaiskolmiksen kappale *I'm Still A Man (Lord Have mercy)*. Kappaleen takana ovat muusikot **Jukka Sarapää**, **Sami Kantelinen** ja **Seppo Salmi**, jotka tunnetaan myös The Soul Investigators -yhtyeen jäseninä. **Mirel Wagnerin** ääntä kuullaan puolestaan **Gore Verbinskin** ohjaaman *A Cure for Wellness* -trillerin trailerilla. Wagner on tulkinut traileria varten ohjaajan henkilökohtaisesta pyynnöstä Ramones-klassikon *I Wanna Be Sedated*.

Tuuletar Tokioon

Vokaaliyhtye Tuuletar suuntaa joulukuussa Japaniin. Yhtyeellä on Tokiossa kuusi konserttia, joissa nelikko esittää sekä joululauluja että omia kappaleitaan. Vocal folk hopiksi musiikkiaan kutsuva yhtye on saanut runsaasti huomiota maailmalla. Kesällä 2015 yhtye sai useita palkintoja Vokal Total -yhtyelaulukilpailussa Itävallan Grazissa, ja tämän

vuoden Womexissa Tuuletar esiintyi Norjan NRK:n ja Iso-Britannian BBC:n tarjoamassa radiokonsertissa. Yhtyeen kesäkuussa ilmestynyt esikoisalbumi *Tules Maas Vedes Taivaal* nousi Euroopan World Music Charts ja maailmanlaajuisen Transglobal World Music Charts -listojen kärkikymmenikköön.



Neljän naisen Tuuletar.

KUVA: AJA LEHTONEN



Phillip Pagelle elämäntyöpalkinto

Musiikki & Median Industry Awards -gaalassa palkittiin lokakuussa musiikkialan toimijoita 23 eri kategoriassa. Elämäntyöpalkinnon sai amerikkalaissyntyinen **Phillip Page**, joka on tehnyt töitä suomalaisen musiikin eteen jo lähes 30 vuoden ajan. **Kimmo Pohjonen** managerina työskentelevä Page on toiminut myös muun muassa JPP:n, **Maria Kalanien** ja Värttinän managerina. Muita palkittuja olivat muun muassa Ruisrock vuoden festivaalina, Yle Teema vuoden kotimaisena musiikkimediana, Music Finlandin toiminnanjohtaja **Tuomo Tähtinen** vuoden järjestövaikuttajana ja Levykauppa Åx vuoden kuluttajapalveluna.

Kuvassa mukana Matti Koskiala

Gramexpressin edellisessä numerossa 3/2016 oli artikkeli studiomusiikoista tehtävästä elokuvasta. Nyt jutussa vuodelta 1968 olleen valokuvan osittain näkyneen kolmaskin henkilö on tunnistettu: hän on rumpali **Matti Koskiala**. Muut henkilöt kuvassa olivat **Heikki Laurila** ja **Reisa Laine**. Koskialan nimi puuttui arkistokuvan tiedoista, mutta on nyt lisätty niihin. Koskiala (s. 1941) tunnetaan sambamusiikin taitajana sekä rumpujen soiton opettajana. Hän on myös aktiivinen studiomusiikko. Gramexin tiedostojen mukaan hän on soittanut kaikkiaan 1 039 eri levytetyllä uralla.

Gramexin juhluvuosi alkaa

Tekijänoikeusjärjestö Gramex täyttää ensi vuonna 50 vuotta. Gramex viettää juhluvuotensa pääasiassa työn merkeissä.

Juhlan kunniaksi Gramex uudistaa visuaalisen ilmeensä ja julkaisee juhkakirjan.

Omaa suurta vuosijuhlatapahtumaa Gramex ei järjestä, mutta se kutsuu jonkin verran vieraita musiikkitapahtumiin.

Gramexin jäsenjärjestö Suomen muusikkojen liitto täyttää ensi vuonna täydet sata vuotta. Järjestöjen juhluvuosi projektien välillä tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä.



KUVA: MATTI MATIKAINEN

Musiikkiarkisto Japa avaa aineistojaan

Musiikkiarkisto Japan aineistoja ja julkaisuja on saatavilla sivustolta oa.musiikkiarkisto.fi. Viime vuoteen saakka Suomen Jazz & Pop Arkistona tunnettu organisaatio kerää ja säilyttää suomalaiseseen populaarimusiikkiin liittyvää tietoa ja aineistoa.

Arkisto on viime aikoina panostanut aineiston yhä avoimempaan saatavuuteen tutkijoille ja muille kiinnostuneille. Open Access -sivustolta löytyy esimerkiksi linkit Japan käyttämiin ilmaisiin palveluihin sekä avoimiin kirja- ja levyjulkaisuihin.

Arkistolla on oma YouTube-kanava, Facebook-sivu ja avoindata.fi -palvelu, jossa avataan tutkimus- ja muistitietoa aineistoja.

Yle luovutti Lauantain toivotut levyt -postikokoelmansa 1935–2013 Japalle. Yhtiö sai siitä Vuoden arkistoteko -palkinnon 2016.



Yleisradiolle tullutta toivepostia.

Digitaalinen soittolista jazzille

Suomijazzin uusia tuulia on mahdollista seurata uuden New Jazz From Finland -soittolistalla avulla. Music Finlandin julkaisemalta soittolistalta löytyy viimeisen vuoden aikana ilmestynyttä kotimaista jazzia, ja lis-

taa päivitetään jatkuvasti uusien julkaisujen myötä.

Sivustolta löytyy taustatietoa yhtyeistä ja artisteista. Soittolista on käytettävissä suoratoistopalveluissa Spotify ja Apple Music.



Soittolistalla on mukana myös Dalindéo.

KUVA: MIikka PIRINEN

Johtosävel

TUIJA BRAX
Gramexin puheenjohtaja

Metsässä laulamista

Olin alkusyksystä taideyliopistolla puhumassa sote-uudistuksesta terveyden edistämisen näkökulmasta. Näytin laskelmia terveyden edistämisen investointien kannattavuudesta. Esimerkiksi Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto arvioi investointien pyöreäteihin tuottavan 7,8 -kertaisesti terveys- ja ajansäästöhyötyjä.

Pyysin kuulijakuntaa etsimään vastaavia esimerkkejä taideinvestoinneista. Ainakin Pirkanmaalla taideväki etsii jo yhdessä maakunnan kanssa taiteen ja terveyden yhteisiä etuja maakuntauudistuksessa.

Ymmärrän toki, että taideväki on ärsyyntynyt taiteen ”alitamisesta” palvelemaan muita kuin taiteesta itsestään kumpuvia tarpeita. En kiistä huolta, mutta vaikka taide on ensisijaisesti arvokasta ihan itsensä vuoksi, se tuottaa usein hyvää mieltä ja voimaantumista, joilla taas on terveysvaikutuksia.

Minusta tuntuu, ettei ole päivää ilman uutista musiikin hyvää tekevistä maailmasta. Samalla tiheydellä ilmestyy uutisia ja tutkimuksia luonnon vaikutuksesta terveyteen. **Sirpa Arvonen** listaa kirjassaan *Metsämieli* luonnossa oleilun terveysvaikutuksina sykkeen ja verenpaineen laskun, mielialan kohentumisen, elimistön puolustusmekanismien elpymisen ja positiivisten tunteiden lisääntymisen.

Yhteistä musiikille ja metsälle näyttää olevan positiivisten tunteiden lisääntyminen. Tuoreessa väitöskirjassaan psykiatrian erikoislääkäri **Mikko Pänkäläinen** osoittaa pessimistisen elämäntapahtumien lisäävän sepevaltimo- tautiin liittyvää kuolleisuutta.

Suomi juhlii ensi vuonna ensimmäistä sataa itsenäistä vuotta monin tavoin. Oma suosikkini on Suomalaisen luonnon päivä 26.8, jolloin tarkoitus on mennä metsään ja laulaa tai kuunnella laulua upeilla paikoilla. Lisätietoja metsän ja musiikin yhdistämisestä löytää osoitteesta luonnonpaivat.fi.



KUVA: MATTI MATIKAINEN

Minusta on ihana laulaa.

Musiikki antaa voimaa ja lohduttaa

Musiikki on kuin nuotio, jonka äärellä olemme kaikki yhtä ja samanarvoisia, sanoo laulaja Johanna Kurkela.

Teksti HEIKKI JOKINEN *Kuvat* VILLE JUURIKKALA

JOHANNA KURKELA • Syntynyt 1985 • Asuu Kiteellä • Opiskellut viulunsoittoa Oulun konservatoriossa • Kävi Madetojan musiikkilukion Oulussa • Ingrid-albumi palkittiin vuoden iskelmäalbumina Emmalla 2016 • Albumit: Hetki hiljaa (2005), Marmoritaivas (2007), Kauriinsilmät (2008), Hyvästi, Dolores Haze (2010), Sudenmorsian (2012), Joulun lauluja (2013) ja Ingrid (2015)

Kauniisti ja kirkkaasti pulpuavasta laulustaan tunnettu **Johanna Kurkela** on kiertänyt tänä syksynä ahkerasti Suomea. Ingrid-keikkakiertue on ulottunut laajasti ympäri maata.

Kurkela rakastaa laulamista ja esiintymistä mielellään.

”Parasta kiertämisessä on ehdottomasti vahva matkallaolon tuntu ja hetkessä eläminen, vuorovaikutus. Siinä on jotain hyvin tyhjentävää ja maadoittavaa. Jokainen ilta on erilainen ja ainutlaatuinen tunnelmaltaan. Se syntyy aina hetkessä kulloinkin läsnäolevien ihmisten kesken, eikä siitä koskaan voi ihan täysin tietää, minne se vie.”

Levyllä laulujen sovitukset pysähtyvät yhteen tiettyyn muotoon, mutta live-esiintymiset antavat mahdollisuuden leikitellä ja elää yhdessä laulujen kanssa, Kurkela sanoo.

”On hauska muovata sovituksia kullekin kierteelle aina sen hetkisten fiilisten mukaan. Sillä tavoin useita vuosiakin ohjelmistossa olleet laulut tuntuvat taas raikkailta, eikä niihin kyllästy.”

Voimaa toisinaan raskaan keikkailun vastapainoksi antavat koti, rauha ja luonto.

”Yksi parhaimmista stressin poistajista on Joomba-hevosien kanssa touhuilu. Rakastan eläimiä ja metsän puita. Molemmissa on ihanaa olemassaolon yksinkertaista viisautta ja ajattomuutta.”

”Olen luonteeltani uppoutuja. Fantasia-kirjallisuus muun muassa **Patrick Rothfussin** muodossa, tai videopelit kuten *Skyrim* tai *Elder Scrolls Online* tempaavat usein mukaansa tuntikausiksi. Niillä saa hyvin hiljennettyä mielen itsepäisiä karuselleja. Myös ristikot ja englanninkielisten sanojen keräily ovat lähellä sydäntä.”

Henkilökohtainen Ingrid

Keikkakiertueella on sama nimi kuin Kurkelan viimeisimmällä levyllä, *Ingrid*. Tällä levyllä kuuluu totuttua tummempia sävyjä. Se palkittiin maaliskuussa Emma-gaalassa edellisen vuoden parhaana iskelmälevynä.

Levy on yhteistyön tulos, Kurkela sanoo. Sanoitukset teki **Saara Törmä** ja sävellyksistä vastasivat **Aku Rannila** sekä **Jurek Reunamäki**.

”Kävimme Saaran kanssa monta syväluotaavaa keskustelua *Ingrid*-levyä ideoidessamme. Biisileirimme alkoivat leppoisasti kahvikuppusten ääressä Saaran kanssa laulujen teemoista jutustellen, samaan aikaan kun Aku ja Jurek tapailivat aamun tunnelmia säveliksi ja soinnuiksi.”

”Lopulta, illan päätteeksi meillä olikin jo valmis demo laulettuna narulla. Se oli kuin taikaa. Tuntui että laulut vain virtasivat ulos.”

Ingrid on ehdottomasti kaikkein henkilökohtaisin levy, Kurkela sanoo. ”Tämän yhteistyön avulla, ensimmäistä kertaa lauluihin löysivät tiensä myös ne kaikkein syvimät ja salatuimmat sävyt.”

”Minulle musiikin jakaminen ihmisten kanssa on aina ollut se kaikkein siistein ja inspiroivin juttu. Ilman sitä ei olisi olemassa Johanna Kurkelaa.”

Musiikilla on kyky yhdistää aivan erityisellä tavalla. ”Me kaikki tarvitsemme toisia ihmisiä ympärillemme. Olen aina ajatellut itseni tiimipelajaksi. Minusta on ihana laulaa.

Mutta vielä hausempaa on kun joku vetäisee hihasta ja kutsuu kanssaan luomaan jotain yhdessä.”

Levyä tehdessään Kiteellä asuva Johanna Kurkela hankki oman kotistudion, jossa hän äänitti itsenäisesti omat lauluraitansa. ”Nyky-aika on kyllä mahtavaa kun tiedostoja voi siirrellä paikasta toiseen pelkällä napin painalluksella.”

Viulua ja Celine Dionia

Musiikki on ollut mukana Pohjois-Pohjanmaan Lumijoelta kotoisin olevan Johanna Kurkelan elämässä pienestä pitäen. Hän aloitti viulunsoiton viisivuotiaana Limingan musiikkileirillä ja jatkoi sitä kahdeksan vuotta Oulun konservatoriossa. Yläasteella hän kävi pari vuotta pianotunneilla.

Laulaminen hiipi mukaan **Celine Dionin** ja **Mariah Careyn** musiikin myötä. ”Kuuntelin levyjä ja lauloin mukana. Siten kai opin laulamaan.”

Käydessään Madetojan musiikkilukiota Oulussa Kurkela esiintyi laulajana koulun klubilla esittäen Celine Dionin musiikkia. Luokkatoveri ehdotti demon tekoa. Se tehtiin ja päättyi silloin Warner Musicilla työskennellelle **Pekka Ruuskalle**.

Ruuska piti kuulemastaan ja Kurkelan ensimmäinen levytyös oli yhdessä **Tom Metsäkedon** kanssa vuonna 2004 julkaistu *Tähdön tanssia kanssasi*. Seuraavana vuonna syntyi oma esikoisalbumi *Hetki biljaa*.

Jo ensimmäiset levyt menestyivät, mutta Kurkela ei silti heti ajatellut musiikkia ammatiksi. Hän haki Mustialan maatalouskouluun opiskelemaan agrologiksi. Se kuitenkin jäi kun musiikki vei.

Viime vuonna julkaistu *Ingrid* on Johanna Kurkelan seitsemäs albumi ja levy-yhtiö vaihtui Kaiu Recordingsiksi *Sudenmorsian*-albumin myötä vuonna 2012.

Musiikin ihmeellinen kyky

Johanna Kurkelan musiikissa on usein syviä tunteja, valon ja varjon vaihtelua. Kipeät asiat on ehdottomasti helpompi kohdata kun muuntaa ne musiikiksi, hän sanoo.

”Musiikki on aina ollut pakopaikka ja turvasatama elämän rajuilmoja kohdatessa. Yksi tärkeimmistä levyistä tällaisissa hetkissä on ollut Katatonian *Last Fair Deal Gone Down*. Jos oman mielen sisäisen varjomaailman voisi pukea äänimaisemaksi, se kuulostaisi hyvin pitkälti tältä.”

Musiikin voima ja kyky lohduttaa on ihmeellinen. ”Toisinaan voi tuntua että joku biisi on ainoa ystävä joka ymmärtää miltä itsestä tuntuu. Kanava jota kautta purkaa sellaisetkin tunteet joista ei pysty puhumaan.

>>>

Voimaa keikkailun vastapainoksi antavat koti, rauha ja luonto.





Kokosin itselleni soittolistan jouluisien elokuvien musiikista, Johanna Kurkela kertoo.

Musiikki voi olla kuin Muumimamman syli.

>>>

Parhaimmillaan se voi olla kuin taikatemppu, oivalluksen ja lohdun tuoja, jota voi lapsen hämmästynein silmin ihastella.”

”Se pitää nöyränä, ja samalla hyvin kiihottolisena, että tässä niin monien mysteerien maailmassa on olemassa taajuus, jolla on kyky yhdistää ja koskettaa, yli ajan ja eri kulttuurienkin rajojen.”

Koskettava musiikki tuo laulajalle palautettakin. ”On ollut ihana saada viestejä ihmisiltä, joiden elämää musiikkini on jollakin tapaa koskettanut. Jokainen meistä varmasti kaipaa kokemusta siitä, että omalla olemassaololla on ollut jokin merkitys.”

”Tuntuu hyvälle voida antaa hyvän kiertää. Olla avuksi jonkun toisen matkalla, kuten on itsekin saanut voimaa ja lohtua muilta.”

Musiikki on nuotio

Mitä musiikki sinulle on, Johanna Kurkela? ”Se on väylä olla yhteydessä toisiin ihmisiin, jakaa, hyväksyä ja tulla hyväksytyksi. Se on kuin nuotio jonka ympärille kerääntyä hetkeksi lämmittelemään ja jakamaan tarinoita toisten täällä matkaa taittavien kanssa. Sen äärellä olemme kaikki yhtä ja samanarvoisia.”

Musiikki voi olla kuin Muumimamman syli, joka palauttaa taikurin hattuun pudonneet pienet peikkolapsetkin taas rakastetuiksi ja nähdyiksi.

”Ja kuitenkin, se on vain musiikkia, hyvin harmitonta. Jokainen voi etsiä siitä oman erityisen kanavansa. Ja jos jokin ei miellytä, tai tulee mokattua, kukaan ei onneksi siihen kuole. Jokainen päivä on aina uusi maailma, jonka mukana musiikki ja me sen tekijätkin saamme alati muuttua, kasvaa ja olla ikuisesti lapsia.”

Vapaa-ajallaan laulaja kuuntelee mielellään elokuvamusikkia: muun muassa **James Newton Howard**, **Danny Elfman**, **Michael Nyman** ja **Hans Zimmer**.

”Pidän musiikista joka maalaa mieleen maailmoja. Lisäksi soittolistalla pyörivät useasti myös Delain, Eternal Tears of Sorrow, Katatonia, Sonata Arctica, Insomnium, Enya, Brother Firetribe ja Battle Beast.”

Joulun musiikki

Johanna Kurkela tunnustautuu jouluihmiseksi. Vuonna 2013 hän julkaisi tuttuja joululauluja kunnioittavan albumin *Joulun lauluja*.

”Pidän joulusta *Lassi & Leevi* -sarjakuvien tyyliin. Aloitan fiilistelyn heti ensilumen saavuttua, tai kun ilmassa tuoksuu jo talvi. Joululauluiksi valitsen lauluja, jotka eivät ole ehkä aivan perinteisiä.”

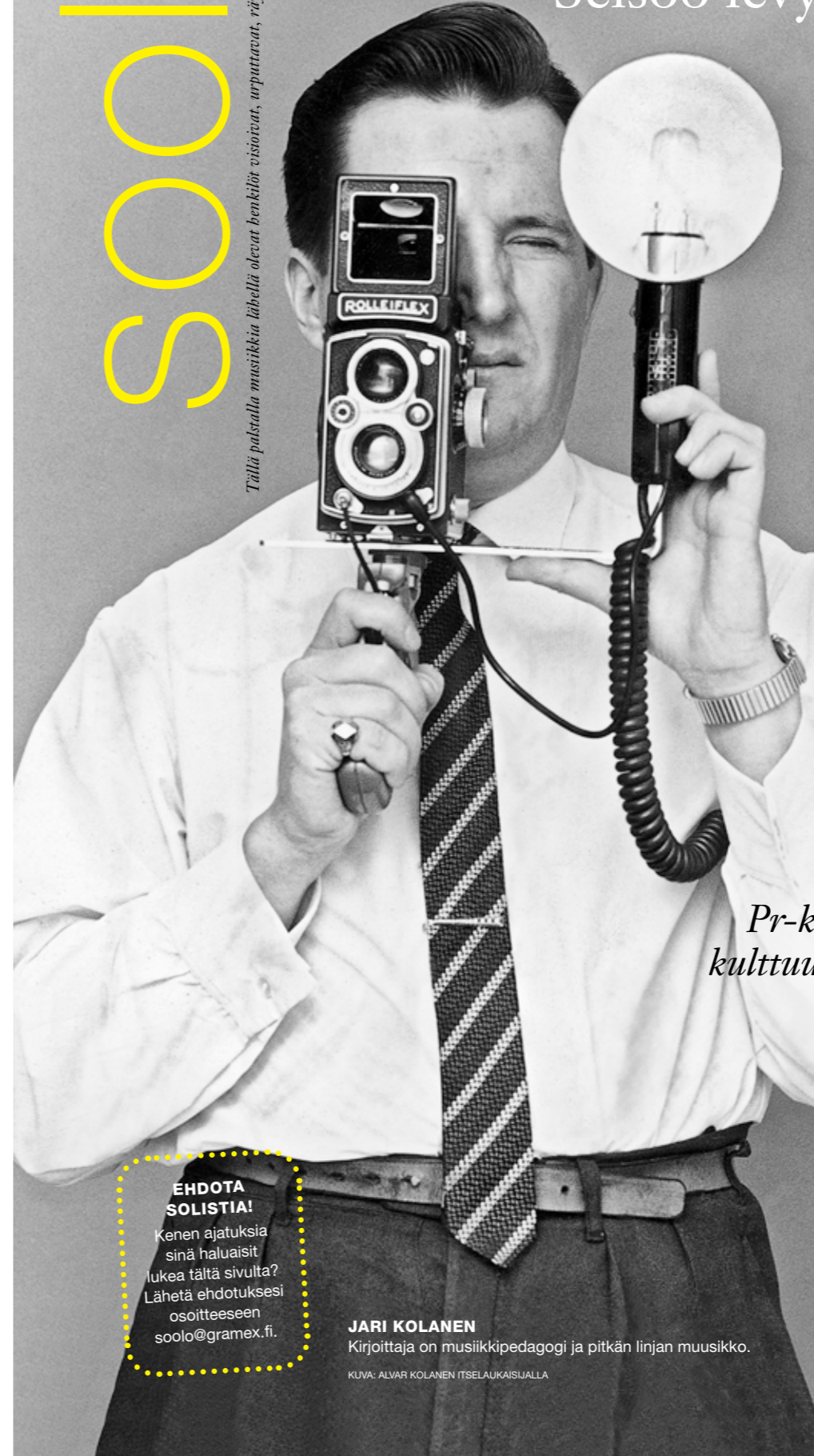
Hän on koennut juuri soittolistan jouluisien elokuvien musiikista. Mukana ovat muun muassa elokuvat *Napapiirin Pikajuna*, *Yksin kotona* ja *Saksikäsi Edward*.

”Myös irlantilaisen säkkipillin eli Uilleann Pipen sävyttämä kelttiläinen kansanmusiikki toimii upeasti. Ja pääsipä mukaan Wintersun-yhtyeenkin kappale *When Time Fades Away*.”

Entä millainen on hyvä joululaulu? ”Hyvä joululaulu voi olla ihan mitä vaan. Onneksi jokainen voi määrittellä sen itselleen, ja musiikkia mistä valita, on tarjolla kosolti.” ●

SOLO

Tällä palstalla musiikkia lähellä olevat henkilöt visioivat, urputtavat, räyhäävät ja pobritvat.



Seisoo levy-yhtiön varjossa

Isäni intiaaninimi olisi todennäköisesti ollut Seisoo Levy-yhtiön Varjossa.

Jossain vaiheessa 1990-lukua haavahduin siihen, että isäni Alvar Kolanen valokuvia käytettiin lähes viikoittain ilta-päivälehdissä mainitsematta hänen nimeään tai kysymättä häneltä lupaa. Ajan mittaan mietin mitä asialle voisi tehdä, jotta kunnia annettaisiin hänelle, jolle se kuuluu? Silloin isä oli vielä elossa.

Mieleeni juolahti myös ajatus, että löytyisiköhän hänen arkistoistaan noin 30 tarpeeksi hienoa kuvaa, jotta voisin järjestää näyttelyn? Nyt kun hallinnoin 65 000 valokuvan arkistoa, tuntuu ajatukseni hieman nololta.

Alvar Kolanen (1921–2007) oli itseopinut mainosvalokuvaaja, jonka tuotanto kattoi iskelmämusiikin, muodin ja elokuvien promootiokuvia sekä lehtien ja levyjen kansikuvia. Isä kuvasi urallaan 1950-luvun puolivälistä 1970-luvun puoliväliin suomalaisen iskelmämusiikin kulta-ajan tunnetut tähdet ja tähdenlennot.

Hänen kuvattavanaan olivat muun muassa Olavi Virta, Tapio Rautavaara, Laila Kinnunen, Pirkko Mannola, Vieno Kekkonen, Brita Koivunen, Carola, Katri Helena, Irwin, Kirka, Danny, Tapani Kansa, Hector, Marion Rung, Wigwam, Edward Vesala, Hullujussi ja monet muut.

Pr-kuvaajan on oltava jollain tavalla kiinni ajassa, jotta hän pystyy luomaan uskottavia potetteja aikansa poppareista. Myöhemmin näistä kuvista tulee kulttuurihistoriaa, menneen ajan henkeä pursuavaa ajan kuvaa, jota on mukava mennä näyttelyihin katsomaan.

Isäni valokuvat ovat kiertäneet 14 paikkakunnalla näyttelyissä ja sen ovat tuhannet ihmiset nähneet. On ollut hienoa olla paikalla kuulemassa näyttelyissä kävijöiden kommentteja.

Laterna Magican näyttelyssä Helsingissä vanhempi herrasmies seistään aikansa isän valokuvien ympäröimänä osoitti kolmen eri iskelmätähden potrettia todeten: ”Tuon, tuon sekä tuon bändeissä en ole soittanut”. Huoneessa oli parikymmentä muutakin valokuvaa.

Projekti on vähitellen avannut uusia ja yllättäviä ovia ja paljastanut pala palalta tämän työn ainutlaatuisuuden ja arvon. Vaatimattoman valokuvaajan päivätyö onkin osoittautunut rikkaaksi osaksi suomalaista kulttuuriperintöä, jonka vaaliminen tuntuu tärkeältä ja miellyttävältä velvollisuudelta. ●

Pr-kuvista tulee kulttuurihistoriaa.

EHDOTA SOLISTIA!

Kenen ajatuksia sinä haluaisit lukea tältä sivulta? Lähetä ehdotuksesi osoitteeseen soolo@gramex.fi.

JARI KOLANEN

Kirjoittaja on musiikkipedagogi ja pitkän linjan muusikko.

KUVA: ALVAR KOLANEN ITSELÄUKAISUJALLA

Numminen
aikoi ryhtyä
kielisosiologiksi.

Puoli vuosisataa ajatuksen vapautta

Sivistys on tärkein asia, sanoo taiteiden
moniottelija M.A.Numminen.

Teksti SISKOTUULIKKI TOIJONEN

Kun äiti huusi ikkunasta, että nyt tulee radiosta *Viipurin Vibtori*, Somerolla varttunut **M.A.Numminen** kipaisi pihaleikeistään sisälle tuota pikaa. Liekö ennakoitunut tulevia hankkeita, kun tämä **Matti Jurvan** ja Columbia-orkesterin esittämä räväkkä polkka niin riemastutti tulevaa muusikkoa.

Teini-ikäisenä Numminen alkoi harrastaa jazzia ja klassista musiikkia. ”Populaarimusiikkia aloin tutkia opiskeluaikanani musiikkisosiologisista syistä”, 50-vuotistaitelijajuhlavuottaan viettävä Numminen kertoo.

Tämä musiikkisosiologinen innostus sai hänet vuonna 1966 perustamaan opiskelijatoverinsa **Pekka Gronowin** kanssa yhteisen levy-yhtiön Eteenpäin!

Kotipaikkakunnallaan 1950-luvulla Numminen soitti rumpuja perustamassaan Viisi Vierasta miestä -yhtyeessä ja vieraili rumpalina **Unto Monosen** tanssiorkesterissa. Sittem tie vei Helsinkiin opiskelemaan yliopiston valtiotieteellisessä tiedekunnassa.



Pedro Hietanen (oik.) on Nummisen pitkäaikainen soittokumppani.

Jazzin paloa Numminen levitti tuolloin avantgardistisessa The Orgiastic Nalle Puh Cultivators Big Bandissa.

Vuonna 1966 Numminen levytti sosiologian professorinsa tekstejä. Virallisten tiede- ja lakitekstien jenkkaja tangosovitukset sekä omaperäinen, hauska naukku lauluääni muodostivat hänen tavamerkeikseen.

Soittokielto teki tunnetuksi

Esiintyvän taiteilijan ura lähti lentoon, kun M.A.Nummisen esittämät sukupuolivalituslaulut saivat poliisit kiirehtimään paikalle heinäkuussa 1966 Jyväskylän Kesässä. Tuolloin vielä tuntematon laulaja sai aikaan melkoisen kulttuuriskandaalin. Lauluja syytettiin sukupuolikurin ja säädyllyyden rikkomisesta.

Myöhemmin kymmenet hänen laulunsa joutuivat pitkälliseen soittokieltoon Yleisradiossa. Nummista soittokielto huvitti, sillä hän ei aikunutkaan ryhtyä viihdetaitelijaksi vaan kielisosiologiksi. >>>

M.A.NUMMINEN • Syntynyt vuonna 1940 Somerolla
• Konsertoiva muusikko, säveltäjä, sanoittaja, kirjailija, näyttelijä ja lyhytelokuvantekijä • Laaja musiikki- ja kirjallinen tuotanto • Åbo Akademin valtiotieteen kunniatohtori vuonna 2011 • Helsingin yliopiston filosofian kunniatohtori vuonna 2014 • Emma-palkinto elämäntyöstä vuonna 2016
• Svart Records julkaisee joulukuussa kuuden lp:n koosteen Eteenpäin! Levy-yhtiön tuotannosta

KUVA: TOMAS DIKK

HUMORGRUPPEN KAJ • Aloitti 2009 • Kevin Holmström, Axel Åhman ja Jakob Norrgård • Kaikki syntyneet 1993 • Kotoisin Vöyriltä
• Albumit Professionella Pjasalappar (2012), Lokalproducerat Pjas (2014) ja Kom ti byin (2016) • Harry Schaumans stiftelsenin
Leif Sjöström -palkinto 2013 • Vöyrin kulttuuripalkinto 2014 • Årets Österbottning 2015 • Hugo Bergroth sällskapets Språksporre 2105
• Rose-Maj och Levi Ulfvens pris 2016 • Verkkosivu kajstore.com • Youtubessa Kajfilmer

KUVA: ERIK ÅHMAN



Videolla on
mahdollisuus yllättää.



KUVA: TAGE FÖRNOVIST / EVA LINGGON

Humorgruppen Kaj kuvaamassa J-Pop-parodiaansa Pa to ta na kako.

Huumorilla ja musiikilla

Mikä yhdistää musiikin, huumorin ja Vöyrin ruotsin murteen? Humorgruppen Kaj.

Teksti HEIKKI JOKINEN

Kolmen nuoren vöyriäläisen Humorgruppen Kaj on noussut nopeasti ruotsinkielisen Suomen suosikiksi. Esiintymiset myydään loppuun, videot tunnetaan laajasti ja pal-kintoja ropisee.

Suomenkielisten keskuudessa omalla kiistatta vaikeaselkoisella Vöyrin murteellaan laulava ryhmä on sen sijaan jäänyt harvojen herkuksi. Turhaan, sillä Kaj tekee kunnianhimoista työtä ja on aidosti hauska.

Koulujuhlista teatteriin
Kevin Holmström, Axel Åhman ja Jakob Norrgård ystäväystyivät jo koulussa. Vuonna 1993 syntynyt kolmikko alkoi tehdä sketsejä sekä huumoria ystävien syntymäpäiville ja vastaaviin tilaisuuksiin.

”Kun kaverit eivät enää jaksaneet kuunnella, teimme itsellemme”, Åhman sanoo.

Vuonna 2009 järjestyi mahdollisuus esiintyä kotikulmilla. Valmiina oli kaksi laulua, mutta lisää syntyi kun esiintymisiäkin alkoi tulla. Ryhmän nimi syntyi jäsenten nimien etukirjaimista. >>>



Taco hej -videon kuvausta varten suljettiin yhdeksi heinäkuun illaksi ja yöksi pätkä maantietä Vöyrillä. Mukana videon teossa oli 40–50 ihmistä.

>>>

Kun lauluja alkoi olla riittävästi, heräsi ajatus tehdä levy. Tuottajaksi lähti monitaitoinen vaasalainen **Janne Hyöty** ja albumi *Professionella Pjasalappar* julkaistiin vuonna 2012.

Levyn myötä esiintymisiä tuli lisää. ”Jokainen kerta tuntui mukavalta ja teimme uutta materiaalia”, Norrgård sanoo. ”Esiytysten jälkeen ihmiset tulivat kehumaan, he olivat mielissään.”

Kaj oli jotakin uutta. Se esitti monen eri lajin musiikkia, maustoi kaiken huumorilla ja kruunasi komeuden omalla murteellaan. ”Emme pyytäneet anteeksi, me vain teimme. Se oli meille itsestäänselvyys, vaikka ei ehkä yleisölle ollutkaan”, Åhman sanoo.

Suosio kasvoi Pohjanmaalla ja Wasa Teater sijoitti ohjelmaansa Kaj-shown vuonna 2014. ”Suunnitellut kolme näytöstä täyttyivät heti ja lopuksi vedimme 24 loppuunmyytyä showta”, Kevin Holmström sanoo.

Samana vuonna Kaj julkaisi uuden albumin *Lokalproducerat Pjas* ja teki Svenska Ylen joulukalenterin.

Jão nã e ja jão YOLO ja nã

Varsinainen läpilyönti tuli jo nimellään kielten nyrjäyttävällä kappaleella *Jão nã e ja jão YOLO ja nã* kesällä 2014. Tarina viisikymppisestä diskossa vähän liikaakin innostuvasta Pensalan kylän miehestä iski suomenruotsalaisiksi kesähitiksi.

Menestys ei ollut ihme. Huolella tehtyyn videoon liittyi kunnan tarina, reipasta menoa ja hauska sanoitus. Katselujen määrä Youtubessa nousee lähelle nykyään miljoonaa. Se on kunnioitettava määrä kun muistaa Vöyrin ruotsia ymmärtävien rajallisen määrän.

Seuraavana vuonna Kaj lähti ensimmäiselle Suomen-kiertueelleen. Kattavasti ruotsinkielistä Suomea kiertänyt show menestyi, esityksiä myytiin loppuun.

Pohjanmaan huumori puri muuallakin. ”Palaute oli hyvää, moni nauroi”, Holmström sanoo. ”Ja nauroi jopa samoissa kohdissa sekä Uudellamaalla että Pohjanmaalla”, Åhman lisää.

Tänä syksynä julkaistiin yhtyeen kolmas albumi *Kom ti byin* ja Kaj kiertää jälleen Suomea loppuunmyydyissä esityksissä.

Keikka Göteborgissa

Erikoinen keikka oli Göteborgissa aasialaisesta kulttuurista kiinnostuneiden konferenssissa. Sen järjestäjä löysi verkosta Kaj:n vauhdikkaan J-Pop -parodian *Pa to ta na kaka* ja kutsui heidät esiintymään.

Muutoin kiinnostus Ruotsissa on ollut toistaiseksi vähäistä, itäinen ilmansuunta on länsinaapurillemme usein outo. Musiikin mahtimaassa riittää paljon omaakin musiikkia.

Loppuvuodesta Kaj:lla on keikka Tukholmassa. Yleisö tosin taitaa koostua pitkälti Ruotsiin muuttaneista suomenruotsalaisista. ”Eräs riikinruotsalainen on kyllä tatuoinut käteensä kappaleemme nimen *Heimani i skick*”, Åhman sanoo.

Kiinnostus suomenruotsalaiseen musiikkiin ja tapaan puhua ruotsia alkaa Ruotsissakin viritä, miehet arvelevat. Esimerkiksi he nostavat Vasas flora och fauna -yhtyeen saaman suosion.

Perustana huumori

Yritämme uudistua koko ajan, Norrgård sanoo ryhmän monipuolisuuden syyksi. Kaj ei seuraa mitään musiikin genreä, musiikki voi olla mitä lajia tahansa.

”Meillä on aluksi tunne, vahva visio uudesta kappaleesta”, Åhman sanoo. ”On hauskaa, kun ei tarvitse päättää, mitä musiikin lajia tekee.”

He haluavat kertoa asioita, mutta muoto on alussa auki ja sen alusta vaihtelee. Kun muoto löytyy, tuottaja Janne Hyödystä on musiikin monet lajit hallitsevana suuri apu.

Ryhmä tekee miellellään juttunsa eri alustoille, mitään ei ole suljettu lähtökohtaisesti pois, Jakob Norrgård kertoo. Konsepti kattaa musiikin, videot ja live-showt.

Pohjana kaikessa on kuitenkin huumori. ”Se on kätevää, koska silloin voi pilailta eri esitysmuotojen kanssa, esimerkiksi teatterin”, Holmström sanoo.

Live-esiintymiset ovat ryhmälle tärkeitä. Huumorin on oltava liveä, he korostavat. Keikkoja Kaj:lle kertyy 50–60 vuodessa. Niistä oman puoleentoista tunnin shown esityksiä on 25–30.

Ei salaista agendaa

Mitä huumori sitten on? ”Jos sitä alkaa selittää, tuhoaa sen”, Norrgård sanoo. ”Se on alkuvoima, tarve joka on rakennettu meihin sisälle”, Åhman määrittelee.

”Aloitimme sillä, että ihmiset haluavat tulla kuulemaan ja pitämään hauskaa. On tärkeää ajatella itsekin, että on hauska. Se on tärkeää”, Holmström sanoo. Salaista agendaa tai sanomaa ryhmällä ei ole.

Oikealla tavalla kaikesta voi pilailta. ”Omasta tyhmydestään voi aina pilailta. Teemme huumoria siitä, mistä me tulemme, stereotyyppioista”, Åhman sanoo. Ihmisiä ryhmä ei halua kritisoida, vain osoittaa asioita.

Pilailtavaksi sopimattomia pyhiä lehmii eivät miehet ruotsinkielisessä Suomessa näe. ”Jos ruotsinkielisessä Suomessa on yksi pyhä lehmä, josta ei pilailta, se on Humorgruppen Kaj”, Norrgård sanoo.

Moneksi murteella

Murre on oleellinen osa Kaj:n musiikkia. Uudenmaan ruotsinkielisistä Pohjanmaan murteet ovat melko eksoottisia, eikä Kaj:n Vöyrin murre ole lainkaan helpoimmasta päästä. Silti sille riittää suosiota kaikilla suomenruotsin murrealueilla.

”Teemme huumoria murteella, mutta emme murrehumoria”, Norrgård painottaa. Murre on ryhmän jäsenten äidinkieli ja oman kielen käyttäminen on enemmän kun luonnollista. ”Kun aloitimme, ajattelimme että murre on hauskaa. Mutta nyt se hauska on huumori, ei murre.”

Kevin Holmström muistuttaa, että murteen käyttö on yleistymässä suomenruotsalaisessa musiikissa, eikä kyse ole suinkaan aina huumorista.

Hanna Lagerströmin tänä vuonna julkaistu single *Min tur ti ga* on vastaamatta

>>>



Teemme huumoria murteella, mutta emme murrehumoria.



Kevin Holmström, Axel Åhman ja Jakob Norrgård Taco hej -videon kuvauksissa.

>>>

jääneestä rakkaudesta kertova tyylikäs rap Närpiön murteella. **Rickhard Eklundin** riipaisevan kaunis *Finland* kertoo Närpiön ruotsiksi kahden Venäjältä Suomeen saapuvan homoseksuaalin tarinaa.

Mustasaaren Koivulahden murteella laulava popartisti **Månskensbonden** eli **Markus Bergfors** tunnetaan Österbotten Noir -tyylisestä laulustaan *Döpt i Kyro älv* ja balladista *För sent för ibland*.

Lähinnä Ruotsissa vaikuttava indiepop-yhtye Vasas flora och fauna julkaisi viime vuonna ensimmäisen albuminsa *Släkt med Lotta Svärd*. Sen laulussa kuuluu Vaasan seudun ruotsi.

Kaj:ssa kaikki tekevät kaikkea, miehet sanovat. Joku kolmesta laatii luonnoksen uuteen kappaleeseen, mutta lopputulos tehdään yhdessä. Teksti ja musiikki syntyvät samalla kertaa, yhdessä.

Kunnianhimoiset videot

Kaj satsaa paljon videoihinsa. Ammattitaitoa löytyy: Jakob Norrgård opiskelee Helsingissä Arcada-ammattikorkeakoulussa kuvausta ja leikkausta, Kevin Holmström taas ääniteknikkaa samassa koulussa.

Axel Åhman opiskelee journalismia Svenska Social- och kommunalhögskolanissa Helsingissä. Hän toimii myös Vasabladetin elokuva-arvostelijana.

Videolla on mahdollisuus yllättää, Kaj-miehet tuumaavat. ”Tarinat kerrotaan videolla”, Holmström sanoo. ”On vahva paketti kun musiikki ja kuva ovat yhdessä”, Norrgård lisää. ”Meillä on enemmän kuuntelujoukkoa kuin Spotifyssä, musiikki ja video kuuluivat yhteen.”

Vaikka videoiden tekeminen on suuritöistä ja kallista, itse tekeminen mahdollistaa sen. Paljon syntyy talkoilla. *Taco bej* -video kuvattiin heinäkuun yönä yhdellä kolmen minuutin otolla. Sitä varten suljettiin pätkä maantietä Vöyrillä ja mukana oli 40–50 ihmistä.

Jotkin laulut siirtyvät helposti videoksi, esimerkiksi *Pa to ta na kako* -kappaleessa tarina oli jo valmiina. Sama on tilanne kolmikotikylä kuvavassa *Kom ti byin* -rapissa. Pariskunnan koti-illan puitteista kertova *Taco bej* taas vaati miettimistä miten kääntää se videoksi.

Jokainen video on erilainen, samaa ei toisteta. ”Ihmiset odottavat meiltä videoita ja pyrimme ylittämään edellisen. Teemme tämän vaikeaksi itsellemme”, Åhman sanoo.

”Suuret videot ovat tulleet meille tärkeiksi. Ei vain karriäärin vuoksi, vaan siksi että opimme ratkaisemaan tekniset ja vastaavat pulmat.” On hienoa tehdä itse. ”Emme laske budjettia vaan teemme kuten haluamme.”



Jakob Norrgård ja Kevin Holmström rakentavat Pa to ta na kako -videon lavasteita.



KUVA: TAGE RÖNQVIST / EVA LINGÖN



Tage Rönqvist ja Rasmus Tåg kuvaavat Pa to ta na kako -videota.

KUVA: ERIK ÅHMAN

Emme laske budjettia vaan teemme kuten haluamme.

Yhden Kaj-videon hinnaksi tulee oman tekemisen ja talkootyön vuoksi vain 7 000–10 000 euroa.

Suomea kuin virolainen

Kielirajan ylittäminen on vaikeaa jopa Suomen kaltaisessa pienessä maassa. Komossa, Maxmon ja Palviksen täysin ruotsinkielisissä kylissä kasvaneet Kaj:n jäsenet sanovat, että eivät hallitse suomea riittävän hyvin voidakseen tehdä musiikkia suomeksi.

Suomenkielistä murremusiikkia kolmikko ei tunne, mutta eräänlaisen hengenheimolaisen he voivat suomenkieliseltä puolelta osoittaa. ”Justimus muistuttaa meitä monella tavoin”, Åhman sanoo kahden nuoren miehen ryhmän suosituista videoista.

Opiskelu Helsingissä toi Kaj:n jäsenet ympäristöön, jossa suomi on hallitseva kieli.

”Moni luulee minua virolaiseksi kun puhun suomea”, Åhman sanoo. ”On vielä matkaa siihen, että meiltä tulisi levy suomeksi.”

”Mutta se olisi hauska idea”, Holmström vahvistaa.

”Olen tällainen sannfinlandssvensk, perussuomenruotsalainen, olen lukenut koulussa pakkosuomea”, luonnehtii Norrgård suomen kielen taitoaan.

Yhden yrityksen Kaj on kuitenkin suomeksi tehnyt, rap-kappaleen *Hupparipäivä*, tosin bändinimellä Säästäjä X feat. Cheep. Uudelle levyllään he tekivät siitä kielimuurin kaatavan version. Kaj esiintyi suomeksi ja ruotsiksi lauloivat vierailivat vaasalaiset rap-miehet **Kuningas Pähkinä** ja **Setä Tamu**.

”Elämme omassa kuplassamme, mutta tulemme avoimemmiksi koko ajan”, Åhman sanoo. ●



Musa-ala uskoo kasvuun

Musiikki-ala uskoo livemusiikin kasvuun ja toivoo user centric -mallia digipalveluihin.

Teksti LAURI KAIRA Kuva ANNA OM / DREAMSTIME

Music Finland kartoitti keväällä 2016 musiikkialan ammattilaisten käsityksiä alan tilasta ja tulevaisuuden näkemyksistä. Gramex oli mukana tukemassa hanketta.

Tutkimuksen mukaan alalla on kovista ajoista huolimatta tulevaisuudenuskua. Noin kolmannes vastaajista uskoo musiikin kysynnän kasvavan seuraavan kolmen vuoden aikana. Viidennes vastaajista uskoo, että kotimainen musiikki valtaa alaa ulkomaisen kustannuksella.

Livepuoleen uskotaan

Musiikkialan suurin kasvupotentiaali nähdään elävän musiikin alueella, 71 prosenttia. Kakkosena ja kolmosena ovat musiikin käyttö peleihin ja elokuviin (57 prosenttia) sekä internet- ja softapalveluissa, 55 prosenttia. Äänitemyyntin kasvuun ei juuri uskota.

Samat tekijät nähdään tärkeimpinä kasvun edistäjinä ja jarruina. Ne ovat siis alan

kehityksen avainkysymyksiä. Nämä ovat kuluttajakäyttäytyminen, yleinen taloudellinen tilanne, rahoitusmahdollisuudet.

Yli puolet vastaajista uskoo, että musiikkivienti kasvaa nykyisestä. Uusia viennin muotoja voi olla esimerkiksi teosvienti.

User centric -mallia toivotaan

Äänitepuolen kuluttajamyyntin odotukset kohdistuvat levykaupan sijaan digipalveluihin.

Niiden osalta ilmeni selvä muutostoive: kuluttajan rahan pitäisi mennä sille musiikille, mitä hän itse palvelusta kuuntelee.

Yli 70 prosenttia vastaajista kannatti siirtymistä user centric -malliin, jossa käyttäjän maksut menisivät hänen käyttämälleen musiikille. Esimerkiksi Spotify toimii nykyisin päinvastoin. Vaikka premium-asiakas kuuntelisi pelkästään jazzia, hänenkin rahansa menevät pitkälti suurten massojen klikkailemalle hittimusiikille.

Raportin mukaan user centric -malli nähtäisiin reilummaksi marginaalisempien

genrejen ja vähemmän kuunneltujen artistien näkökulmasta. Erityisesti sitä kannatettiin yritysten piirissä.

Keskituloista väkeä

Tutkimus antaa tietoa myös musiikkialan tämän hetkisistä keskituloista. Tulonsa ilmoitti yli 400 vastaajaa. Kokoaikaisesti musiikkialalla toimivien keskitulo oli viime vuonna 42 494 euroa vuodessa. Tämä merkitsee noin 3 400 euron kuukausiansiota. Suomalaisen keskitulo on 41 350 euroa vuodessa.

Vastaajien joukossa oli muun muassa musikoita, säveltäjiä, sanoittajia, ääniteknikoita, tapahtumanjärjestäjiä, promoottoreita, musiikkituottajia, levy-yhtiöiden, musiikkifestivaalien ja alan järjestöjen ihmisiä.

Musiikkialan barometri 2016 -tutkimuksen suunnitteli ja toteutti **Riikka Hiltunen**. Tulokset analysoi ja raportin kirjoitti **Tuomas Ilmavirta**. Vastauksia saatiin vajaalta 700 henkilöltä. ●

Sarmanto
sävelsi
jazzia jo
varhain.

Musiikkia vakavasti ja sydämellä

Positiivisuus ruokkii luovaa työtä
ja negatiivisuus tuhoaa sen.

Teksti MARJO HUUSKONEN

Heikki Sarmanto syntyi Helsingissä talvisodan alkaessa vuonna 1939. Vaikka perhe pakeni pommituksia väestösuojan turvaan öisin ja hän oli sotalapsena Ruotsissa, Sarmanto kuvaa lapsuuttaan ja nuoruuttaan hyväksi.

”Minä ja kaikki kolme veljeäni soitimme jotain instrumenttia. Kruunuhaan kodissamme oli aina kamala meteli. Osa meistä pojista liittyi Suomi-Poikien brassi-orkesteriin sillä lopputuloksella, että meillä oli kotona trumpetti, viulu, tuuba ja es-alttorvi, joka oli minun ensimmäinen instrumenttini.”

”Äiti pakotti sitten minut pianotunneille. Menin niille hieman vastahakoisesti, koska en pitänyt siitä, että soitettiin aina samoja nuotteja.”

Koulumatkalla Sarmanto poikkesi usein kuuntelemaan vinyylejä Uudenmaankadun pieneen levykauppaan, ”Häkän Baariin”, jonka omisti kitaristi **Herbert Katz**.

”Häkä soitti minulle uutuuksia, suositteli tiettyjä ja usein ne osoittautuivatkin sellai-

siksi, että pidin niistä. Kun 14-vuotiaana ensimmäistä kertaa kuulin **Clifford Brownia**, itkin, se riitti. Tämä avasi valtavasti tietoisuuttani siitä, millaista musiikkia maailmalla tehdään ja sitä, mitä itse halusin”. Koulussa Sarmannolla oli kavereiden kanssa jazzbändi.

”Nuorena, alle kaksikymppisenä, soitin **Esa Pethmanin** ja **Seppo Rannikon** yhtyeissä, erilaisissa tanssi-orkestereissa, säestin **Olavi Virtaa** ja Lidon vierailevia stripteasetanssijoita ravintola Espilässä. Tämä kaikki opetti minulle paljon musiikista ja siitä maailmasta. Olen kiitollinen näistä ajoista ja kokemuksista.”

Berklee kutsui

Sarmanto alkoi säveltää jazzia jo varhain. ”Minulla oli siihen jonkinlainen tarve ja pakote, sillä olin pettynyt musiikkiopistoihimme. Niissä ei siihen aikaan opetettu ollenkaan haluamani kaltaista musiikkia. Minua kiinnosti musiikki, joka oli saanut vaikutteita muualtakin kuin Euroopasta”.

Kun muuta kanavaa mielekkääseen opisteluun ei löytynyt, aloitti Sarmanto The

Berklee School of Musicin kirjukurssin, josta hän näki ilmoituksen Downbeat-lehdessä.

Vuonna 1961 hän lähetti muutamia teoksiaan sävellyskilpailuun The International Festival of Jazz Composition in Minneapolis. Kilvan tarkoitus oli osoittaa, että jazz on levinnyt ympäri maailmaa.

Sarmannon *Opuscule* palkittiin ja sitä soitettiin Voice of America -radiokanavalla. Voitto oli käänntekevä säveltäjän uraa ajatellen. Uteliaisuus ja intohimo musiikin tekemiseen voimistui.

Vuonna 1967 Berkleen opettaja **Herb Pomeroy** tuli Sarmannon kutsumana Suomeen pitämään jazz-seminaaria. Pomeroy kuuli Sarmannon soittoa sekä sävellyksiä ja järjesti hänelle stipendin Berkleeen. Sarmanto lähti Bostoniin seuraavana vuonna.

”Berklee muutti musiikkikäsitystani. Sävelsin siellä ensimmäiset englanninkieliset lauluni. Se positiivisuus ja ilmapiiri rohkaisi. Ei heti kritisoitu, vaan kannustettiin. Siellä ymmärrettiin miten positiivisuus ruokkii luovaa työtä ja miten negatiivisuus voi sen tuhota”, Sarmanto innostuu. >>>

HEIKKI SARMANTO • Syntynyt 1939 Helsingissä • Säveltäjä ja pianisti
• Julkaissut kymmeniä levyjä • Esikoisalbumi *Flowers in the Water* 1969
• Yrjö-palkinto 1970 • Pro Finlandia -mitali 2013

KUVA: OLGA POPPIUS



Heikki Sarmanto ja Juhani Aaltonen vuonna 1990 (vasen kuva) ja Serious Music Ensemble vuonna 1971.



Juhani Aaltonen (vas.) on soittanut Heikki Sarmannon kanssa monilla vuosikymmenillä.

>>>

”Se on kansainvälinen koulu, jonne tulvii talenttia ympäri maailmaa. Tutustuin kirjailijoihin, runoilijoihin, tanssijoihin; kaikkien taiteen alojen edustajiin, en siis pelkästään musiikoihin. Joidenkin kanssa yhteistyö on jatkunut näihin päiviin saakka”.

Jazzia vakavasti

Tuolloin jazzmusiikissa puhalsi uusia tuulia, pyrittiin vapautumaan perinteisistä ratkaisuista ja lähtemään vapaammille vesille. Musiikillisia traditioita, muotorakenteita ja harmonioita rikottiin.

Sarmanto perusti Berkleessä Serious Music Ensemble -nimisen suomalais-amerikkalais-tsekkiläisen jazzbändin. Suomalaisista mukana olivat **Juhani Aaltonen**, veli **Pekka Sarmanto** ja **Maija Hapuoja**.

Bändin nimi oli kannanotto. ”Olimme sitä mieltä, että suhtauduimme tekemäämme musiikkiin tosissamme ja vakavasti. Esiin-

nyimme ja teimme levytyksiä, saimme jopa jotakin palkintoja.”

”Olen aina vieroksunut kevyt ja vakava musiikki -asetelmaa, vaikka sitä käytetään vielä tänä päivänäkin. Eivätkö kaikki tee musiikkia samalla antaumuksella, kuuluupa se mihin genreen ja kategoriaan tahansa? Miksi toinen olisi eriarvoisempaa?”

”**Unto Mononen** oli mielestäni erittäin vakavasti otettava säveltäjä. Hän teki hienoja sävellyksiä, jotka ovat jääneet soimaan ihmisten sydämiin. Jos joku luo sellaista musiikkia, oli se sitten mitä tyyliä tahansa, ja saa kuulijassa pysyvää vastakaikua, se on hieno ja vakavasti otettava asia.”

”Se on se todellinen syy, minkä takia musiikkia pitäisi tehdä. Ja tämä on minun mielestäni se kaikkein vakavin asia musiikissa. Jos musiikki ei soi tekijän sisällä ennen kuin hän siirtää sen paperille muille kuultavaksi, hän pettää itseään ja kuulijoita.”

Kotikaupunki New York

Bostonista Sarmanto siirtyi New Yorkiin. Vuonna 1976 häneltä tilattiin messu Manhattanilla sijaitsevan Pyhän Pietarin luterilaisen kirkon avajaisiin. Nimeksi tuli *New Hope Jazz Mass*. Se on sävelletty jumalanpalveluksen kaavaan.

Bändissä soittivat Sarmannon lisäksi **Pekka Pöyry** (saksofoni), **Esko Rosnell** (rummut), **Pekka Sarmanto** (basso), **Paroni Paakkunainen** (huilu ja saksofonit) ja solistina **Maija Hapuoja**.

Kuoro oli 80-henkinen Long Island Symphonic Choral Association ja messun johti legendaarinen, **Igor Stravinskyn** kanssa työskennellyt **Gregg Smith**. Konsertti Tempelaukion kirkossa taltioitiin sekä julkaistiin.

”New Yorkista oli tullut toinen kotikaupunkini. Tein yhteistyötä monen amerikkalaisen muusikon kanssa ja toin heitä Suomeen esiintymään. **Jeannine Otisin** kanssa teimme Pori Jazzissa vuonna 1980 erittäin onnistuneen projektin, josta syntyi levy *Magic Song*.”

”Levyllä oli mukana liuta Suomen parhaita soittajia, **Juhani Aaltonen**, **Pentti Lahti**, **Pekka Sarmanto**, **Heikki Virtanen**, **Reino Laine**, **Juha Björninen** ja **Eero Koivistoinen**, joka teki myös muutaman hienon sovituksen levyille.”

”Porihan oli minulle erittäin tärkeä monessakin mielessä. Se mahdollisti usean ison teoksen esittämisen. Kiitokset siitä kuuluvat erityisesti **Jyrki Kankaalle**, joka oli erittäin aktiivinen suomalaisen musiikin esiintuoja.”

Säveltäjä Sarmanto

”Sävelsin jo 1970-luvulla paljon suomalaista lyriikkaa asuessani Brooklynnissa: **Eino Leino**, **Aaro Hellaakoskea** ja muita. Teimme **Maija Hapujan** kanssa pari kolme levyäkin. Yksi oli nimeltään *Moment Musical*, jonka Yleisradio valitsi vuoden levyksi Leinon 100-vuotisjuhluvuonna 1978.”

Vuonna 1980 *Maija – The Voice* valittiin vuoden levyksi. ”Se on mielestäni erinomainen, sitä kehtaa kuunnella tänä päivänäkin.”

Sarmannon 1980-luku oli tuotteliasta säveltämistä. **Garnegie Hallissa** New Yorkissa 1984 kantaesitetty *Suomi – A Symphonic Poem For Orchestra* oli omistettu kotimaalle. Vasta viime vuonna Radion Sinfoniaorkesteri esitti sen itsenäisyyspäivän juhlakonsertissa.

Lemminkäis-aiheisen baletin *Kalevala Fantasy* tilasi vuonna 1985 Joensuun Laulu-festivaali, jonka taiteellisenä johtajana toimi **Jorma Hynninen**.

Sävelteos *Passions Of A Man – A Suite For Jazz Orchestra* isolle jazz-orkesterille julkaistiin studio-albumina vuonna 1987.

Concerto for Tenor Saxophone and Symphony Orchestra syntyi **Sonny Rollinsin** kanssa yhteistyönä. Sarmanto teki orkestraation, sovitti ja kirjoitti partituurin Rollinsin säveltämien teemojen pohjalta. Sarmanto johti kantaesityksen Tokiossa 1987.

”Olen säveltänyt ihan mieliuolisen paljon. Minulla on isoja, parin kolmen tunnin valmiita sävellettyjä teoksia, joita ei ole esitetty vielä ollenkaan. Esimerkiksi luulin jo hävittäneeni vuoden 1975 *The Boverly Bobemen* 400-sivuisen partituurin, mutta löysin sen pahlilaatikosta vintiltä”.

Ei mikään eläkeukko

Syyskuussa ilmestyi *Latin Moon* -albumi, joka sisältää Sarmannon sävellyksiä saksofonisti **Panu Syrjäsen** sovittamina. Syrjäsen valitsi mieleisensä melodiat ja teki versiot näkemysensä mukaan.

Näin syntyi hyvin rytmistä, jonkinlaisen pop-musiikin, jazzin ja latinalaisen ja etnomusiikin fuusiota. Sarmannon mukaan levyn musiikki on erittäin tanssittavaa. ”Sarmanto Goes Caribbean”, hän luonnehtii.

Marraskuussa Svart Records julkaisi Heikki Sarmanto & Serious Music Ensemblen levypaketin, joka sisältää avantgardea ja free-improvisaatioita live-äänityksinä Helsingin N-klubilta vuosina 1971 ja 1972.

Tätä musiikkia kuultiin G Livelabissa marraskuussa lähes samalla kokoonpanolla kuin 40 vuotta sitten: Heikki Sarmanto (piano), **Pekka Sarmanto** (basso), **Juhani Aaltonen** (saksofoni), **Lance Gunderson** (kitara), **Thomas Törnroos** (rummut) ja **Maija Hapuoja** (laulu).

Tammikuussa 2017 julkaistaan tupla-cd, jonka Sarmanto omistaa musiikillisesti itselleen tärkeille trumpettisti **Clifford Brownille** ja saksofonisti **Sonny Rollinsille**.

Materiaali koostuu amerikkalaisista jazzstandardeista, joita pianisti Sarmanto käsittelee omalla tavallaan. Kaikki ovat live-äänityksiä ja tehty kolmen vuoden aikana kahdeksalla eri flyygelillä. Kaikkiaan ottoja oli 1 200, joista siivlöitiin levyille 22.

”Tämä on yksi vaikeimmista projekteistani: poimia omista ostoista ne parhaat.

Uusi levy sisältää 1970-luvun alun live-äänityksiä.

Olin siinä itse kovin kriitikko. Mutta tähän on jo tulossa jatkoa. Seuraava soololevyäni on *Sarmanto plays Sarmanto*. Ottoja on tällä hetkellä jo 600.”

Vaativa Johannes Kastaja

”Tämän hetkinen isoin ja tärkein työni, jota olen tehnyt intensiivisesti reilut neljä vuotta, on kirkko-ooppera, oratorio *John the Baptist*. Libretisti **Kim Rich** on ollut luottotekintekijäni vuodesta 1991 lähtien. Olemme tehneet satoja töitä yhdessä, tätä librettoa yli 15 vuotta.”

”Johannes Kastaja -teema on vaativa ja haastava. Se on tuttu *Raamatusta*, eikä sitä ole tietääkseni käsitelty aikaisemmin musiikin keinoin. Mukana on 40 ihmistä ja työ on ollut haastavaa myös esittäjille, koska laulut ja dialogit ovat englanniksi. Kaksituntinen kantaesitys oli Johanneksen kirkossa Helsingissä marraskuussa, kun kirkko täytti 125 vuotta.”

”Tärkeimpänä pidän, että tarina piirtyy kuulijalle mahdollisimman hyvin. Tekstin kanssa tässä tehdäänkin eniten työtä, tekstimaailma oli saatava elämään. Halusimme ehdottomasti tehdä version, jonka tarina

koskettaa tämän päivän ihmistä. Se on ajan tarina, nämä samat ilmiöt toistuvat koko ajan keskuudessamme: vallankäyttö, köyhyys, rikkaus, korruptio ja anteeksianto.”

”Musiikillisesti oratorio on erittäin rytmisen teos. Kaikuja Kaanaanmaasta, itämaisia skaala-aiheisia moodeja ja melodioita, soundeja jostain Eurooppaa kauempaa, improvisaatiota. Jazzkin siellä on olemassa, mutta ei missään siinä perinteisessä muodossa, bluesiakin ohimennen.”

Sydäimestä paperille

”Teen joka päivä monta tuntia musiikkia, melkein aamusta iltaan. Kirjoitan edelleen nuotit kynällä ja paperilla, rakastan sitä. Minulle jäisi äärettömän kolkko fiilis, jos istuisin ja naputtelisin nuotteja tietokoneella.”

”Toivon, että musiikki tulee sydäimestä suoraan kättä pitkin, sormen päästä lyijykynään ja siitä paperille. Siinä ei saa olla mitään mekaniikkaa välissä, se vain ei sovi minulle ollenkaan.” ●





Uusi tunnus tuo mukanaan laajan ja raikkaan väripaletin, sanoo sen suunnittelija Erkki Mikola.

Gramexille uusi raikkaampi ilme

Gramex uudistaa vuodenvaihteessa logonsa ja visuaalisen ilmeensä.

Teksti LAURI KAIRA Kuva MATTI MATIKAINEN

VEnsi vuonna 50 vuotta täyttävä Gramex uudistaa vuoden alusta visuaalisen ilmeensä. Sen suunnittelee pitkän linjan graafinen suunnittelija **Erkki Mikola**.

Uusi logo on eläväinen pieni tyylitelty g-hahmo, jolla näyttäisi olevan tinttimäinen tukkatöyhtö.

Aika uudistua

Vanha pyöreä G-logo ehti olla käytössä pitkälti samana jo useita kymmeniä vuosia. Miksi oli nyt oikea aika vaihtaa se uuteen?

”Gramex ry:n vanha ilme on aikansa lapsi. 1970-luvulta peräisin oleva tunnus kaipaa päivytystä ja juuri nyt ajankohta on sille otollinen”, vastaa Erkki Mikola.

”Toimintaympäristö, strategia ja toimintamalli ovat muuttumassa. Tämä on tärkeä syy

puhaltaa pölyt pois, uudistua ja pestä kasvot. Ilmeen terästäminen on ennen kaikkea oikea-aikainen viesti muutoksesta kaikille sidosryhmille. Lisäksi järjestö täyttää pyöreät 50 vuotta ensi vuonna.”

Eläväinen g-hahmo

Mikolan mukaan merkki perustuu pieneen kirjainmerkkiin g, jonka muoto kertoo Gramexin toiminnasta.

”Merkissä on nähtävissä tyyliteltyjä nuotteja, kaksi levyhautasta, tyyliteltyt kuulokkeet. Toisaalta myös lakipykälän merkki. Lisäksi muodoissa on löydettävissä pieni inhimillisen oloinen hahmo. Silmükoiden välissä on puhallinsoitin.”

”Merkin sisällä on lämpimän spektrin värit mosaikkina. Runsaat värit kuvastavat musiikin monimuotoisuutta.”

Asiakkaiden asialla

”Ajat ja toiminta muuttuvat. Siinä kun vanha merkki oli jäykkä ja leveässä haara-asennossa seisova linnake, niin tämä uusi on puolestaan pehmeämpi ja sympaattisempi.”

Gramex on jo vuosia kehittänyt palveluaan asiakaslähtöiseen suuntaan. Kehityksen on hyvä näkyä myös ilmeessä. ”Tarkoituksena kuvastaa uutta asiakaskeskeisempää toimintaa ja olla helpommin lähestyttävä.”

Millainen on Gramexin uusi visualistiikka muuten?

”Ilme on modernimpi. Siinä on enemmän kerroksellisuutta”, kertoo Mikola. ”Tunnus tuo mukanaan laajan ja raikkaan väripaletin. Lisäksi ilmettä tullaan raikastamaan uusilla, näyttävillä kuvituksilla.”



Tällä palstalla vastataan lukijoiden ja Gramexin asiakkaiden esittämiin kysymyksiin. Kysyä voi mistä tahansa Gramexin alaan kuuluvasta asiasta, Gramexpressin toimitus etsii vastauksen.

Kysymyksiä voi lähettää osoitteella toimitus@gramex.fi

Mihin tarvitaan dj-lisenssi?

Korottaako Gramex-korvaus levyjen, Spotifyn tai taksimatkan hintoja?

1

Minkä verran taksi maksaa Gramex-korvauksia yhden päivän ajosta?

Gramex laskuttaa vuosittain. Taksin Gramex-lupa maksaa 37 euroa vuodessa. Se tekee 10–15 senttiä päivässä. Haarukka johtuu siitä, että kaikkia autot eivät ole ajossa joka päivä.

Jos auto olisi käytössä vuoden jokaisen päivänä, se tekisi tuon 10 senttiä päivää kohti. Jos auto olisi käytössä vain arkipäivisin ja vain 11 kuukauden ajan, se tekee 15 senttiä päivässä. Tähän haarukkaan valtaosa autoista mahtunee. ●

2

Järjestän syntymäpäiväjuhlat, jonne kutsun noin 30 tuttavaamme. Maksetaanko siitä Gramex-korvaukset?

Ei makseta. Gramex-korvauksia ei makseta yksityisistä, tavanomaisen suuruisista perhejuhlista. Jos tilaisuus olisi avoin – esimerkiksi kutsu julkaistaisiin lehdessä – silloin siitä kuuluu maksaa Gramex-korvaukset, jos siellä soitetaan äänitemusiikkia. ●

3

Olen dj. Pitääkö minun ostaa Gramexin ja Teoston dj-lisenssi, kun menen klubikeikalle?

Tämä lisenssi tarvitaan biisien tallentamista varten. Mikäli biisejä tallennetaan dj-toimintaa varten, lupa pitää hankkia, ellei klubi ole hankkinut tapahtumapaikkakoh-taista dj-lisenssiä.

Kun dj tallentaa biisit soitto-laitteelleen joko levyiltä tai biisi-kaupoista julkista esittämistä varten, siihen pitää hankkia lupa. Dj-lisenssillä tämä lupa-asia hoituu helposti.

Sekä klubi että dj voivat ostaa Teoston ja Gramexin yhteisen tallennuslisenssin joko vuodeksi tai yhtä keikkaa varten. Vuosiluvan hinta dj:lle tai enintään 500 asiakkaan klubille on 214,26 euroa. Summassa on mukana arvonlisä-vero. Yksittäisen keikkaluvan hinta taas on 38,07 euroa, sisältäen arvonlisäveron. Nämä on laskettu tämän vuoden hinnoilla.

Tämän lisäksi klubi tarvitsee myös luvat musiikin julkista esittämistä varten, mutta sellaiset niillä toki onkin. ●

4

Korottaako Gramex-korvaus levyjen hintoja tai Spotifyn käyttömaksuja?

Ei, sillä kummassakaan ei ole sitä senttiäkään. Gramex-korvauksia maksetaan vasta silloin, kun äänitettä esitetään julkisesti radiossa, televisiossa ja yleisötiloissa tai -tilaisuudessa tai kun äänitettä kopioidaan. ●

5

Gramex edustaa esittäviä taiteilijoita ja äänitteiden tuottajia. Kuka on äänitteiden tuottaja?

Äänitteiden tuottaja on Gramexin tilityssäännön mukaan ”se luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jonka aloitteesta ja vastuulla esityksen ääni tai muu ääni tai ääntä edustavat merkit ensikertaa tallennetaan”. Termillä ei siis tarkoiteta ns. taiteellista tuottajaa vaan sitä henkilöä, yhteisöä tai yritystä, joka äänitysvaiheessa ”maksaa viulut”. Tuottajana voi olla esimerkiksi levy-yhtiö. ●

Soitinpankista iloa soittajille

VANHOJEN SOITTIMIEN hinnat ovat kasvaneet vakaasti jo pitkään. Ei vain klassisen musiikin arvoviulujen, vaan myös kevyen musiikin kitaroiden ja rumpujen. Moni hieno soitin on jo karannut hinnaltaan nykyisten soittajien ulottumattomiin.

Musiikin edistämistä MES ryhtyi toimeen ja perusti marraskuussa 2016 avatun MES-soitinpankin. Sen tehtävä on selkeä: hankkia kevyen musiikin vintage-soittimia ja vuokrata niitä edullisesti muusikoiden ja musiikintekijöiden käyttöön.

Säätiö budjetoit hankkeeseen 200 000 euroa ja soittimia on jo hankittu Suomesta, Ranskasta ja Yhdysvalloista.

”**Markus Nordenstreng** on ostanut Soitinpankin hallituksen suostumuksella lähes kaikki soittimet. Olin mukana kahden kitaran ostamisessa kalifornialaisilta vintage-messuilta”, sanoo soittimia hallinnoivan ja huoltavan Kitarapajan **Ilkka Pusa**.

Toistaiseksi pankkiin on kertynyt seitsemän akustista kitaraa, kaksi bassoa, kolme sähkökitaraa, yksi rumpusetti ja seitsemän virvelirumpua.

Viikoksi tai neljäksi

Yksi kokoelman arvokkaimmista soittimista on 15–20 000 euroa maksava akustinen Martin 000-28 -kitara vuodelta 1942. Sen saa käyttöönsä viikoksi 80 eurolla. Pisin vuokra-aika on neljä viikkoa, jolloin hinnaksi tulee 190 euroa.

Vuokra on suhteutettu soittimen arvoon. Esimerkiksi 2 000 euron arvoisen virvelirummun vuokra on viikolta 50 euroa ja neljältä viikolta 125 euroa.

”Kaikki pitävät vanhoista soittimista”, Ilkka Pusa sanoo. Globaalissa maailmassa niiden kauppa on maailmanlaajuisia ja suomalaistenkin on toimittava markkinoiden ehdoilla.

Pusa näyttää *Vintage Guitar Price Guide* -opasta. ”Siihen kerätään ajan tasalla olevat tiedot 42



yhdysvaltalaisen vintage-kitarakauppiaan toteutuneista hinnoista.”

Soitinten hinnat ovat nousseet osin jyrkästikin. Siksi niitä siirtyy keräilijöille vaikka ilo ja hyöty soittimista olisi suurin soittajille.

”Yleisö ei aina ehkä erota, että soittajalla on vanha hieno instrumentti, mutta hänelle itselleen

siitä on hyvä fiilis. Se fiilis välittyy sitten yleisöllekin”, Pusa sanoo. Tämä koskee nauhoitusta ja levyttämistäkin.

Lahjoittaakin voi

Muun hyvän lisäksi Soitinpankki on järkevä sijoitus, Pusa uskoo. ”Näiden arvo nousee ajan kanssa. Raha ei sula käteen, tähän se on hyvä käyttö.”

Soitinpankin soittimet kulkevat helsinkiläisen Kitarapajan kautta. Sen ammattilaiset huolehtivat, että kaikki on kunnossa kun soitin tulee pankkiin ja lähtee sieltä lainaan. Soittimet on vakuutettu.

Soitinpankki ottaa soittimia myös lahjoituksina, testamentilla ja talletuksina.

Pankista saavat soittimia Muusikkojen liiton, Säveltäjät ja Sanoittajat Elvis ry:n ja Suomen Säveltäjien jäsenet.

Palvelun esittelyvideo löytyy Youtubesta nimellä *MES-soitinpankki* ja verkkosivut osoitteesta *mes-soitinpankki.fi*. •

Heikki Jokinen



Soitinpankista löytyvät muun muassa Gibson Roy Smeck Stage Deluxe -kitara vuosimallia 1941 sekä Slingerland Radio King Swing Outfit -rumput.

KUVAT: MES

Kotimaista laatua

HYVÄLLÄ HANKKEELLA on oltava kansainvälinen laatu ja kotimainen työ, sanoo **Kare Eskola**. Hän on toiminut pitkään Musiikin edistämistäitiön vakavan musiikin äänite- tuotannon tuen asiantuntijaryhmän puheenjohtajana.

Nyt tehtävästä pois jäävä musiikitoimittaja Eskola sanoo, että toimikunta kokoontuu neljä kertaa vuodessa. ”Onneksi meillä on pienempi hakemussavotta kuin kevyen puolen kollegoilla.”

Joka kokoukseen tulee 15–25 hakemusta. Ne kattavat suomalaisen taidemusiikin laidasta laitaan.

Millä perusteella tuki myönnetään? ”Levyprojektin ja äänitteen tulee jättää ammattimainen vaikutelma. Äänitteen ja esityksen pitää olla korkeaa ammattimaista tasoa.”

Hankkeen kotimaisuus on tärkeä kriteeri tuelle. ”Sen on oltava kotimainen tai sisällettävä kotimaisia osia. Ei riitä, että on ulkomainen levy, jolla on yksi **Rautavaaran** kappale.”

”Tuettavalla äänitteellä pitää olla merkitystä suomalaisessa musiikissa. Mukana tulee olla joko tärkeä suomalainen tekijä tai merkittävä suomalainen teos.”

Musiikitoimittaja Kare Eskola (kuvassa) luopuu MES:n vakavan musiikin äänite- tuotannon tuen asiantuntijaryhmän puheenjohtajuudesta. Ensi vuoden alussa puheenjohtajana aloittaa säveltäjä Olli Virtaperko.

KUVA: YLE / JYRKI VALKAMA

Avustusta hakevien äänitteiden budjetti on useimmiten alle 10 000 euroa ja avustusta niihin haetaan 3 000–6 000 euroa. Myönnetty summat ovat 500–4 000 euroa. •

Heikki Jokinen



Musiikin edistämistäitiö MES:n tukipäätöksiä 1.8.–31.10.2016

Elävän musiikin tuki 144 050 euroa, saajia 100
Äänite- tuotantotuki 56 100 euroa, saajia 41
Markkinointi- ja vientituki 33 950 euroa, saajia 20
Saajia yhteensä 224 kappaletta, 302 150 euroa

Tiedot hakuaajoista ja ohjeet: www.musiikinedistamissaatio.fi

”SIKA VAI SUVI- VIRSI,”

Tutkimus. Watkins, Terry. ”Is Music Neutral?” 1995, Kawakami et al. (2013). Emotional Responses to Music: Experience, Expression, and Physiology; Lundqvist, Carlsson, Juslin. Tutkimuksen mukaan musiikki vahvistaa ja vaikuttaa tunne-elämyksiin. Musiikilla voidaan vaikuttaa mielialaan sekä vahvistaa miellehtymisiä koetuista tilanteista ja tapahtumista, pikkujouluista koulun kevätjuhliin.

Gramexin taustamusiikkiluvat myy Musiikkiluvat.fi. Puh: 030 6705 5030*. Sähköposti: asiakaspalvelu@musiikkiluvat.fi. Kotisivu: www.musiikkiluvat.fi.



GRAMEX

Musiikki tekee hyvää

*Puhelinoperaattori laskuttaa soitosta (hinnat sis. alv), soittaminen kotimaan kiinteän verkon liittymistä 8,35 snt/puhelu + 8,83 snt/min, mobiili liittymistä 8,35 snt/puhelu + 22,32 snt/min



. AH82

SUOMEN SUOSITUIN KEIKKAHAKU



**UUTTA
METELISSÄ!**



SELAA **SUOMEN** LISÄKSI
MYÖS **VIRON, RUOTSIN,**
SAKSAN JA SVEITSIN
KEIKKOJA.

METELI
METELI.NET



facebook.com/meteli.net



twitter.com/meteli



instagram.com/metelinet

popmedia